NN 18/2019 (22.2.2019.), Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-4596/2017 od 18. prosinca 2018.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

400

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Centar za restrukturiranje i prodaju iz Zagreba, koji zastupa Nino Reskušić, odvjetnik u Zagrebu, na sjednici održanoj 18. prosinca 2018. donio je

RJEŠENJE

I. Ustavna tužba se odbacuje.

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Centar za restrukturiranje i prodaju iz Zagreba, koji zastupa Nino Reskušić, odvjetnik u Zagrebu, podnio je 3. studenoga 2017. pravodobnu ustavnu tužbu u povodu presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revt 221/16-2 od 11. listopada 2016. (u daljnjem tekstu: presuda Vrhovnog suda), presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: 76. Pž-8342/15-3 od 10. prosinca 2015. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda) i presude Trgovačkog suda u Zagrebu (u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud) broj: XXVIII P-5731/2007 od 25. veljače 2010. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda).

2. Presudom Vrhovnog suda odbijena je podnositeljeva revizija podnesena protiv drugostupanjske presude.

Drugostupanjskom presudom odbijena je podnositeljeva žalba i potvrđena prvostupanjska presuda.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev Hrvatskog fonda za privatizaciju (prednika podnositelja) radi poništenja pravorijeka Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (u daljnjem tekstu: arbitražni sud) broj: IS-P-2006/32 od 5. rujna 2007. (u daljnjem tekstu: pravorijek 2007.)

3. Pravorijekom 2007., točkom I. izreke, odbijen je tužbeni zahtjev prednika podnositelja podnesen protiv P. d.d. radi ispunjenja alternativne obveze, prve navedene pod točkom I. 1. izreke, tj. izdavanja valjane isprave podobne za upis u Knjigu dionica, odnosno za preknjižbu dionica na računima nematerijaliziranih vrijednosnih papira kod Središnje depozitarne agencije, dionica trgovačkih društva pobliže navedenih u toj točki izreke, a koje se tuženik može osloboditi ispunjenjem druge obveze, tj. isplatom novčanih iznosa pobliže navedenih u točki I. 2. izreke; točkom II. izreke odbijen je tužbeni zahtjev podnositelja radi isplate novčanih iznosa pobliže navedenih u toj točki izreke; točkom III. izreke naloženo je Hrvatskom fondu za privatizaciju da tuženiku djelomično naknadi trošak arbitražnog postupka; točkom IV. izreke djelomično je odbijen zahtjev tuženika radi naknade troška arbitražnog postupka.

4. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

Pored toga ističe da su osporenim odlukama povrijeđeni članci 3. i 118. stavak 1. (članak 116. stavak 1.) Ustava.

5. U pogledu svoje opće pravne sposobnosti da bude nositelj temeljnog ljudskog prava u ustavnosudskom postupku, odnosno da je u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku vodio spor koji se odnosio na privatnopravno područje, a ne javnopravno područje svoga djelovanja, to jest da je vodio spor u kojem je bila riječ o njegovoj imovini u smislu privatnog, podnositelj je u ustavnoj tužbi istaknuo:

»II/Ovlaštenje za podnošenje ustavne tužbe

Ovlaštenje Centra za restrukturiranje i prodaju (dalje u tekstu: CERP) za podnošenje ustavne tužbe protiv osporavane odluke sadržano je u odredbi čl. 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, te proizlazi iz neprijeporne činjenice da je osporenom odlukom dovršen parnični postupak radi poništenja arbitražnog pravorijeka kojim je odlučeno o sporu proisteklom iz

ništavih pravnih poslova, konkretno ugovora o nadoknadi dionica u programu kuponske privatizacije, koje je pravni prednik CERP-a, Hrvatski fond za privatizaciju (dalje u tekstu: HFP) sklopio kao jedna od ugovornih strana, pri čemu nije nastupao u izvršavanju bilo kakovih javnih ovlasti.

Navedeno se ističe radi jasne distinkcije od poslova koje je HFP obavljao u izvršavanju javnih ovlasti, a u odnosu na koje poslove CERP pravni slijednik HFP-a ne bi mogao nastupiti kao podnositelj ustavne tužbe, za razliku od poslova koje je HFP sklapao izvan područja obavljanja javnih ovlasti koje ima u području pretvorbe i privatizacije, u kojima je HFP je glede sposobnosti za preuzimanje prava i ovlasti bio potpuno izjednačen s drugim ugovornom stranom.«

6. Na temelju članka 19. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), Ustavni sud zatražio je od podnositelja i pribavio preslike:

– 3. ugovora o nadoknadi dionica u programu kuponske privatizacije, sklopljenog 6. rujna 1999. između prednika podnositelja, tj. Hrvatskog fonda za privatizaciju i E-I. d.o.o. (u daljnjem tekstu: 3. ugovor) i priloga broj: 1 i 2 tom ugovoru,

– 4. ugovora o nadoknadi dionica u programu kuponske privatizacije sklopljenog 20. prosinca 1999. između istih stranaka (u daljnjem tekstu: 4. ugovor) i priloga 1 i 2. tom ugovoru,

– pravorijeka arbitražnog suda broj: IS-P-2001/21 od 10. prosinca 2001.,

– zaključka arbitražnog suda broj: IS-P-2001/21 od 15. veljače 2002.,

– pravorijeka arbitražnog suda broj: IS-P-2001/22 od 10. prosinca 2001. i

– zaključka arbitražnog suda broj: IS-P-2001/22 od 15. veljače 2002.

7. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis predmeta prvostupanjskog suda broj: P-5731/2007.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

1) Ugovori sklopljeni tijekom kuponske privatizacije

8. Iz 3. i 4. ugovora (članak 1.) razvidno je da je E-I. d.o.o., rješenjem nadležnog državnog tijela dopušteno sudjelovanje u kuponskoj privatizaciji i osnivanje privatizacijskog investicijskog fonda pod nazivom E. d.d. (u daljnjem tekstu: E. f.).

Nadalje, da je u postupku kuponske privatizacije E-I. d.o.o. za račun E. f. stekao pravo na dionice 61 trgovačkog društva ukupne nominalne vrijednosti 600.722.836 DEM, koje je prednik podnositelja trebao prenijeti u vlasništvo E. f.

Također, da je otvoren stečaj odnosno da su ispunjeni uvjeti za pokretanje stečajnog postupka nad određenim brojem trgovačkih društava čije je dionice E. f. stekao, kao i da prednik podnositelja djelomično nije u posjedu dionica s liste za kuponsku privatizaciju.

3. ugovorom, tj. njegovim člancima 2. i 3. ugovoreno je:

»Članak 2.

Ugovorne strane su suglasne da, iz razloga navedenih u članku 1., HFP proglasi ništavnim Izjavu Hrvatskog fonda za privatizaciju klasa: UP/I-943-06/99-11/1133, ur. broj: 563-03-302/99-2, od 08.04.1999. kojom prenosi 2,956 dionica V. d.d., Z. na E. f. koje je E-I. stekao u postupku kuponske privatizacije. Priloga br.1., koji čini sastavni dio ovog ugovora, ukazuje ukupno nominalnu vrijednosti od 2,956,000 DEM.

Članak 3.

Ugovorne strane su suglasne da, radi nadoknade poništene izjave iz članka 2. ovog ugovora HFP na E. f. prenese dionice P. d.d., K. iz priloga br. 2., koji čini sastavni dio ovog ugovora, u ukupnoj nominalnoj vrijednosti od 2,956,000 DEM, i to najkasnije u roku od 60 dana od dana potpisa ovog ugovora.

Ukoliko s danom potpisa ovog ugovora ne posjeduje neke dionice prema popisu iz priloga br. 2., HFP će ih nastojati steći na zakonom dopuštene načine, uključujući raskide ugovora s dioničarima koji ne podmiruju svoje ugovorne obveze prema HFP-u.«

4. ugovorom tj. njegovim člancima 2. i 3. ugovoreno je:

»Članak 2.

Ugovorne strane su suglasne da, iz razloga navedenih u članku 1., HFP ne prenese na E. f. dionice N. d.d. Z., koje je E-I. stekao u postupku kuponske privatizacije, prema popisu iz priloga br. 1., koji čini sastavni dio ovog ugovora, u ukupnoj nominalnoj vrijednosti od 92,404,620 DEM.

Članak 3.

Ugovorne strane su suglasne da, radi nadoknade neprenesenih dionica iz članka 2. ovog ugovora, HFP na E. f. prenese dionice prema popisu iz priloga br. 2., koji čini sastavni dio ovog ugovora, u ukupnoj nominalnoj vrijednosti od 92,404,620 DEM, i to najkasnije u roku od 60 dana od dana potpisa ovog ugovora.

Ukoliko s danom potpisa ovog ugovora ne posjeduje neke dionice prema popisu iz priloga br. 2., HFP će ih nastojati steći na zakonom dopuštene načine, uključujući raskide ugovora s dioničarima koji ne podmiruju svoje ugovorne obveze prema HFP-u.«

2) Arbitražni postupci radi ispunjenja ugovora odnosno utvrđivanje istih ništavim

9. E. f. podnio je arbitražnom sudu dvije tužbe, prvu 14. svibnja 2001. radi ispunjenja 3. ugovora i drugu također 14. svibnja 2001. radi ispunjenja 4. ugovora, a prednik podnositelja podnio je istom sudu dvije protutužbe radi proglašenja ništavim tih ugovora.

Pravorijekom broj: IS-P-2001/21 od 10. prosinca 2001., točkom I. izreke odbijeni su tužbeni zahtjevi E. f. radi prijenosa dionica ugovorenog 3. ugovorom i alternativni radi isplate novčanog iznosa od 375,008,00 DEM u kunskoj protuvrijednosti; točkom II. izreke utvrđen je ništavim 3. ugovor, te je točkom III. izreke obvezan prednik podnositelja nadoknaditi E. f. trošak arbitražnog postupka.

Zaključkom broj: IS-P-2001/21 od 15. veljače 2002. ispravljena je točka III. izreke gore navedenog pravorijeka na način da je E. f. obvezana naknaditi predniku podnositelja trošak arbitražnog postupka.

Pravorijekom broj: IS-P-2001/22 od 10. prosinca 2001., točkom I. izreke odbijeni su tužbeni zahtjevi E. f. radi prijenosa dionica ugovorenog 4. ugovorom i alternativni radi isplate novčanog iznosa od 11.738.825,17 DEM u kunskoj protuvrijednosti, točkom II. izreke utvrđen je ništavim 4. ugovor, te je točkom III. izreke obvezan prednik podnositelja naknaditi E. f. trošak arbitražnog postupka.

Zaključkom broj: IS-P-2001/22 od 15. veljače 2002. ispravljena je točka III. izreke gore navedenog pravorijeka na način da je E. f. naloženo naknaditi predniku podnositelja trošak arbitražnog postupka.

3) Postupci koji su prethodili ustavnosudskom postupku

a) Arbitražni postupak

10. Prednik podnositelja podnio je arbitražnom sudu tužbu protiv P. d.d. (slijednika E-I. d.o.o.) 22. veljače 2007., u kojoj je istaknuo zahtjev za povrat dionica prenesenih na temelju (ništavih) 3. i 4. ugovora i alternativni zahtjev za isplatu novčanih iznosa od 8.309.800,00 kn i 9.316.505,01 EUR u protuvrijednosti u kunama.

Pravorijekom 2007. odbijeni su tužbeni zahtjevi prednika podnositelja.

U obrazloženju pravorijeka 2007. navedeno je:

»Osoba koja je otuđila dionice ne može osnovano zahtijevati od stjecatelja, koji ih je već otuđio trećoj osobi, vraćanje tih dionica.

(...)

Ugovori koji su utvrđeni ništavim sklopljeni su između tužitelja i univerzalnog pravnog prednika tuženika E-I. d.o.o. ... dana 6. rujna 1999. odnosno 20. prosinca 1999.

Budući da je čl. 371. ZOO-a u takvom slučaju propisan petogodišnji rok zastare, to je zastara tužiteljeve tražbine za vraćanje onoga što je stečeno na temelju ništavog ugovora od 6. rujna 1999. nastupila 6. rujna 2004., a onoga što je stečeno na temelju ništavog ugovora od 20. prosinca 1999. nastupila 20. prosinca 2004.«

b) Parnični postupak

11. Prednik podnositelja podnio je 24. prosinca 2007. tužbu prvostupanjskom sudu protiv P. d.d. radi poništenja pravorijeka 2007.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev prednika podnositelja.

U obrazloženju prvostupanjske presude istaknuto je:

»U dokaznom postupku tužitelj nije dokazao da postoji bilo koji razlog predviđen u čl. 36. st. 2. toč. 1. i 2. Zakona o arbitraži kojim bi sud poništio pravorijek Stalnog izbornog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori broj IS-P-2006/32. Tužitelj nije dokazao da je pravorijek koji je donesen u arbitražnom postupku u suprotnosti s javnim poretkom.«

12. Nakon što je na temelju članka 58. stavka 2. Zakona o upravljanju državnom imovinom (»Narodne novine« broj 145/10. i 70/12.), 31. ožujka 2011., preuzela prava i obveze Hrvatskog fonda za privatizaciju, u parnični je postupak 10. listopada 2011. stupila Agencija za upravljanje državnom imovinom, a nakon što je na temelju članka 82. stavka 3. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 94/13., 18/16. i 89/17.) preuzeo prava i obveze navedene agencije, u parnični je postupak 7. listopada 2015. stupio podnositelj.

13. Drugostupanjskom presudom odbijena je žalba (podnositeljeva prednika) podnesena protiv prvostupanjske presude.

U obrazloženju drugostupanjske presude istaknuto je:

»Analizirajući i ocjenjujući razloge sadržane u obrazloženju odluke, u odnosu na navode žalitelja, utvrđenje je ovog žalbenog suda da je sud prvog stupnja utvrdio činjenično stanje relevantno za donošenje odluke te da je pravilno primijenio materijalno pravo pa ovaj sud prihvaća razloge iz prvostupanjske odluke.«

14. Presudom Vrhovnog suda odbijena je podnositeljeva revizija podnesena protiv drugostupanjske presude.

U obrazloženju presude Vrhovnog suda istaknuto je:

»Pravilno su nižestupanjski sudovi, a polazeći od navedene odredbe, odbili zahtjev tužitelja za poništaj pravorijeka Izbranog suda ocijenivši da isti nije u suprotnosti s javnim poretkom Republike Hrvatske.«